

Секція 12. Фінанси, страхування та біржова справа: портфель конкурентних стратегій.

Кретов Д., аспірант,

Одеський національний економічний університет,

М. Одеса, Україна

НЕОБХІДНІСТЬ АНАЛІЗУ ЧИННИКІВ РУХУ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ БАНКІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Остання світова фінансово-економічна криза та її наслідки довели відсутність теоретичних положень щодо сучасних закономірностей формування кредитних відносин в умовах протиріч глобальних процесів розвитку світової фінансової системи. В першу чергу, це стосується особливостей руху кредитних ресурсів, які формуються та постійно змінюються під впливом багатьох чинників, основним серед яких є загальносвітові процеси фінансової глобалізації. До цього головною тезою теорії кредитних відносин було те, що діяльність банків та інших фінансових інститутів не може володіти внутрішнім потенціалом щодо формування кризових явищ. Зазначене ствердження не дозволяло сформувати чітку та обґрунтовану систему методів антициклічного управління кредитними відносинами. Така обмеженість теоретичних розробок щодо визначення ролі та впливу кредитної діяльності банків на процеси розвитку глобальної та державної економік, гальмували формування інструментів і механізмів виявлення змін у закономірностях циклічності руху кредиту.

Однак, уся помилковість існуючих поглядів та систем макропруденційного регулювання фінансово-кредитної діяльності учасників кредитного ринку була доведена стрімким розвитком останньої світової економічної кризи, яка вказала на необхідність розвитку нових науково-методичних підходів щодо управління циклічністю руху

кредитних ресурсів. Задля досягнення цього сьогодні є актуальним визначення головних чинників циклічності руху кредиту.

Сучасні розробки в сфері циклічності руху кредитних ресурсів та чинників, що впливають на цей рух, представлені в роботах зарубіжних та вітчизняних авторів Д. Буракова, Г. Гортон, Н. Кійотакі та Дж. Мур, Т. Черничко та ін.

Виклад основного матеріалу. Кредитний цикл є сукупність фаз розвитку кредитного ринку, які характеризуються зростанням та зменшенням обсягів пропонованих кредитних ресурсів, попиту на них, а також швидкості їх руху та норми позичкового відсотку протягом відповідного періоду [1, с. 83]. Для його сутності важливо не сама наявність кредитора і позичальника, а зміна їх потреб і готовності позичати й залучати кошти при заданому рівні ставлення до ризику. При цьому, незмінним у циклічності руху кредиту є сам факт мінливості, який залишається стійким при будь-якому вигляді кредитного циклу. Таким чином, цикл руху кредиту не може існувати поза процесом змін, тому що тоді він перестане бути процесом руху кредиту.

Так, кожний цикл в русі кредиту супроводжується певними змінами в обсягах простроченої заборгованості позикових коштів, або пов'язаний зі змінами в обсягах списаних збитків за позиковими операціями кредиторів. На підвищувальних фазах кредитного циклу фіксується зростання попиту і пропозиції кредитних ресурсів. В цей же період починається процес накопичення кредитного ризику, а саме ризику неповернення, тобто відбувається порушення принципу поверненості кредиту. При цьому накопичуються протиріччя між очікуваним результатом, суб'єктами кредитних відносин і об'єктивним результатом даних угод, який з тих чи інших причин є невизначеним та непередбаченим для суб'єктів. Саме процес циклічного накопичення ризику неповернення, протиріч між

об'єктивною даністю і суб'єктивною оцінкою і є тією самою основою, без якої циклічність руху кредиту здається незрозумілою.

Отже, проведемо аналіз чинників, які впливають на циклічність руху кредитних ресурсів та призводять до збільшення або зменшення амплітуди цих коливань. Виділяють два підходи до визначення чинників, які впливають на циклічність руху кредитних ресурсів. На думку представників першого підходу Б. Бернарке, Н. Кійотакі та Дж. Мура, М. Марті ін., всі коливання кредитного циклу відбуваються під впливом екзогенних чинників. Кредитний ринок при цьому розглядається як досконалий механізм, здатний до саморегулювання.

На думку представників другого підходу Ч. Кіндельбергера, Х. Мінскі, О. Уільямсона та ін., природа кредитних коливань вважається ендегенною. Кредитний ринок розглядається як механізм, який є недосконалим та нездатним до саморегулювання. При цьому коливання в циклічності руху кредитних ресурсів є наслідком діяльності фінансово-кредитних інститутів і регулятивного середовища.

Д. Бураков в свою чергу вважає, що природа циклічності руху кредиту є гетерогенною. В своїх наукових працях він стверджує, що в деяких випадках кредит значним чином впливає на формування самих коливань, а в інших його вплив є несуттєвим. В одних умовах, відповідальними за реалізацію кредитного ризику є регулятор і кредитори, а в інших – позичальники, так як для банківських інститутів така сукупність ризикового навантаження є непередбачуваною [2, с. 69].

Ми згодні з вищезазначеною думкою та вважаємо, що коливання циклічності руху кредиту відбуваються як під впливом зовнішніх чинників, так і під впливом внутрішніх.

На нашу думку, слід виділити наступну класифікацію чинників впливу на циклічність руху кредиту (рис. 1).

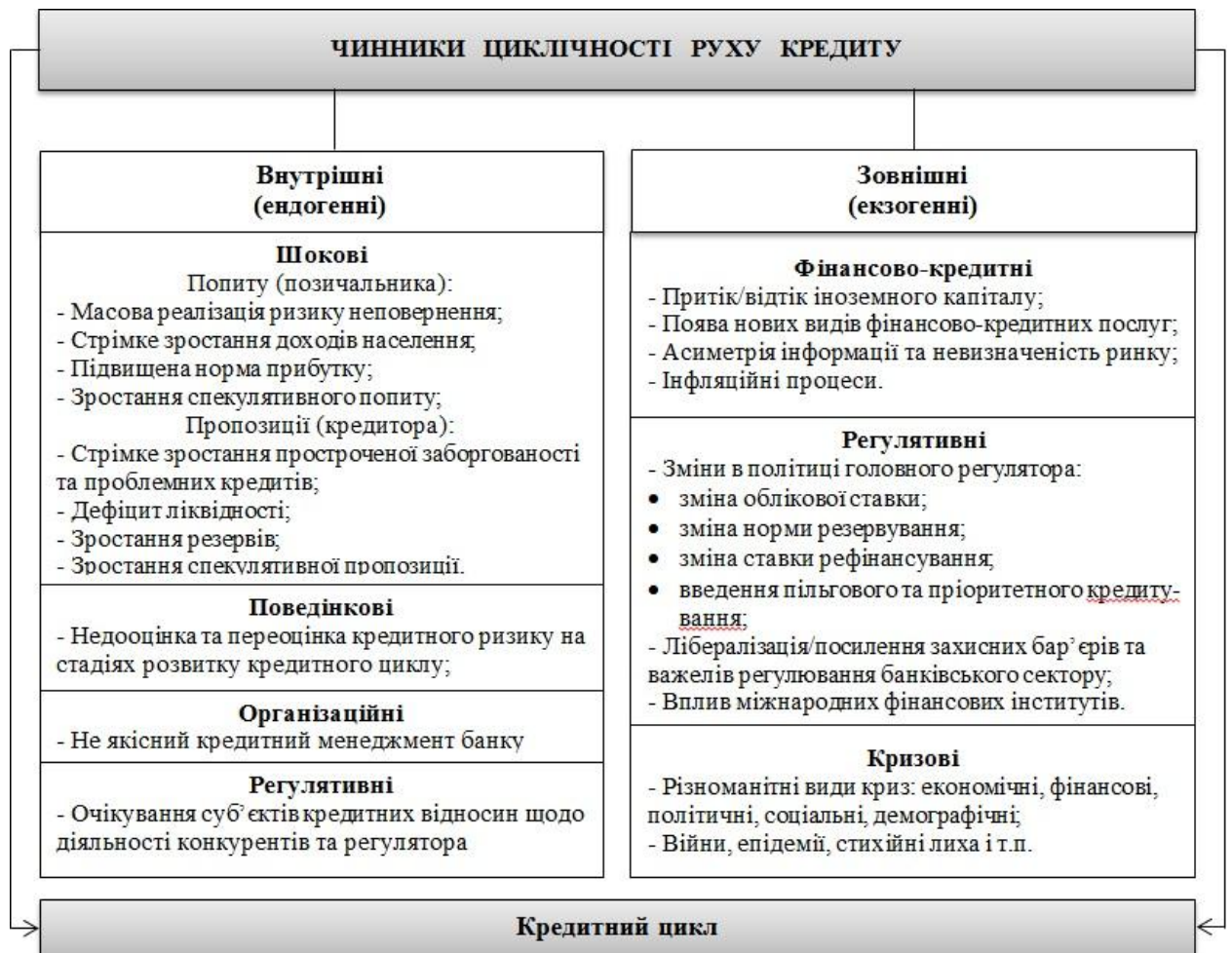

Рис. 1. Групи чинників циклічності руху кредиту. Джерело: власна розробка

Внутрішні чинники включають в себе шоківі чинники попиту та пропозиції, поведінкові, організаційні та регулятивні. Шок попиту проявляється у вигляді масової реалізації дефолтів за раніше позиченими коштами, в рамках якої накопичення ризиків викликано кредитною політикою банківських інститутів під впливом визначених контекстних складових і передумов. Шок пропозиції в свою чергу проявляється у вигляді різкого скорочення банками пропозиції кредитних ресурсів. Наступні групи внутрішніх чинників циклічності руху кредиту класифікуються в залежності від основних причин, що породжують циклічність в русі кредитних ресурсі [3, с. 155].

Виділяють 3 групи зовнішніх чинників: фінансово-кредитні, регулятивні та кризові. До них належать чинники, які формуються під

впливом головного зовнішнього чинника, а саме процесів фінансової глобалізації, в результаті дії яких збільшується вільних рух капіталу між країнами, посилюється вплив міжнародних фінансових інститутів та загальносвітових економічних процесів на банківський сектор країни.

Перша група чинників включає в себе зміни, які виникають в фінансово-кредитному середовищі та впливають на динаміку руху кредитних ресурсів. Регулятивні ж чинники характеризуються змінами в політиці центрального органу управління в особі держави, а саме: зміною розміру облікової ставки, зміною норми резервування та ставки рефінансування тощо. Третя група чинників включає в себе кризові явища як державного так і світового характеру, котрі впливають на динаміку руху кредиту, а саме різноманітні види криз, а також війни, епідемії, стихійні лиха тощо, котрі впливають на циклічність руху кредитних ресурсів в державі, підсилюючи амплітуду його коливань.

Отже, виходячи з вищесказаного, можна дійти висновку, що вітчизняній банківській системі необхідно враховувати явище циклічності руху кредитних ресурсів та чинники, які призводять до посилення або послаблення амплітуди її коливань. Така чітка та послідовна політика макропруденційного регулювання дозволить більш ефективно реагувати на зміни та запобігати кризовим явищам. Для досягнення цього необхідним є розробка та впровадження системи контрциклічного регулювання, яка б дозволила швидко та ефективно протидіяти коливанням в національному банківському секторі.

Література:

1. Кретов Д.Ю. Вплив розвитку економіки на циклічність кредитної діяльності банку // «Молодий вчений» • № 7 (22) • Частина 1 • липень, 2015 р. С. 81-87.
2. Бураков, Д.В. Управление цикличностью движения кредита: монография / М. : Издательство «Русайнс», 2015. — 288 с.
3. Кузнецова Л.В. Кредитний менеджмент: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Кузнецова. – О.: ОРІДУ НАДУ, 2007. – 332с.